

Handläggare
Richard Hultman
08-508 26 231**Till**
Trafiknämnden
2021-04-22

Grönare Stockholm etapp 4. Utredningsbeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner kontorets förslag till utredningsbeslut.
2. Trafiknämnden ger kontoret i uppdrag att påbörja utredningar inom Grönare Stockholm etapp 4 till en utgift av 10 mnkr.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefBengt Stenberg
AvdelningschefElisabeth Rosenquist Saidac
Enhetschef

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges budget 2021 tillfördes trafiknämnden 280 mnkr i investeringsplanen för åren 2022-2025 för att fortsätta arbetet med Grönare Stockholm.

För att ta fram nya investeringsprojekt föreslår kontoret en bedömningsprocess som ska leda till beslut om vilka projekt som ges finansiering via Grönare Stockholm. I ärendet anges följande *rangordnade bedömningskriterier*:

1. *Gröna samband och biologisk mångfald*
2. *Skyfallsproblematik*
3. *Värmeöar i urbana miljöer*
4. *Platsbrist, mångfunktionella ytor och platser*
5. *Buller*
6. *Otrygga platser*

Som komplement till ovanstående tillkommer följande kriterier som är av ”administrativ” karaktär.

- 7. Investeringsåtgärd*
- 8. Stadens mark*
- 9. Områden i översiktsplanen*
- 10. Stöd i gällande detaljplan*
- 11. Framtida exploateringar*
- 12. Framtida driftkostnader*

I kommande inriktningsärenden, som utarbetas separat för varje projekt, beslutar nämnden om vilka projekt som finansieras via Grönare Stockholm. Respektive projekt följer därmed stadens investeringsregler och kontorets projekthandbok i det fortsatta arbetet.

Trafiknämnden godkänner kontorets förslag till utredningsbeslut och ger kontoret i uppdrag att utreda Grönare Stockholm etapp 4.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog i februari 2017 (utl. 2017:30, dnr 171-1292/2016) Grönare Stockholm, riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden. I kommunfullmäktiges budget 2017 tillfördes också trafiknämndens investeringsbudget 300 mnkr under åren 2017-2019, för att utveckla stadens grönstruktur med avseende på sociala värden, vistelsevärden och ekosystemtjänster.

Riktlinjerna syftar till att generellt stärka stadens gröna kvaliteter i alla stadsdelar samtidigt som trafiknämnden ges ett större stadsövergripande samordningsansvar. En förvaltningsövergripande strategisk samordningsgrupp inrättades också under ledning av stadsträdgårdsmästaren.

Arbetet med att investera de 300 mnkr som tilldelades trafikkontoret delades upp i tre olika etapper där totalt 32 olika projekt ingår, alla finansierade via Grönare Stockholm. De första projekten påbörjades 2017 och samtliga kommer att vara avslutade senast 2022.

I budget 2020 fick trafiknämnden i uppdrag av kommunfullmäktige att; ”Tillsammans med berörda stadsdelsnämnder fortsätta arbetet med Grönare Stockholm där fokus är att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden samt stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen. Inriktningen för nästa etapp ska påbörjas”. Med

anledning av uppdraget godkände trafiknämnden i augusti 2020 ärendet ”Inriktning för en eventuell nästa etapp av Grönare Stockholm. Svar på uppdrag från kommunfullmäktige”. I ärendet föreslogs bland annat sex stycken rangordnade områden som föremål för framtida utveckling och investering.

Föreliggande utredningsbeslut är en utveckling och specificering av det ärende som beslutades i augusti 2020 med anledning av att trafiknämnden i budget 2021 tillfördes 280 mnkr i investeringsplanen för åren 2022-2025.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av trafikkontoret i samråd med den strategiska samordningsgruppen för Grönare Stockholm och stadsledningskontoret. I den strategiska samordningsgruppen ingår representanter från miljöförvaltningen, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret och stadsdelsförvaltningarna.

Arbetsmetod för att ta fram projekt inom Grönare Stockholm etapp 4

Bedömningskriterier

Trafikkontoret har, i samråd med den strategiska samordningsgruppen för Grönare Stockholm, kommit fram till att sex områden bör vidareutvecklas inom ramen för etapp 4 av Grönare Stockholm. Nedanstående kriterier 1-6 utgör *rangordnade bedömningskriterier*:

1. Gröna samband och biologisk mångfald

För att utveckla ekosystemtjänster och biologisk mångfald behöver stadens och regionens gröna samband stärkas. I samband med framtagandet av översiktsplanen utarbetades en lista med 33 platser som utgör ett underlag med tänkbara platser för fortsatta förstärkningsåtgärder. Stadens miljöprogram, liksom handlingsplanen för biologisk mångfald, kommer också ligga till grund för prioriteringar av insatser.

2. Skyfallsproblematik

Staden och samhället arbetar med att öka beredskapen för klimatförändringarnas följder, som t.ex. fler framtida skyfall med tillhörande översvämningsproblematik. Staden har utarbetat en skyfallsmodell som tydliggör vilka ytor som är sårbara och vilka ytor som behöver åtgärdas för att minska konsekvenserna av skyfall. Ytor som används för att hantera stora vattenflöden i

samband med skyfall kan också bidra till stadens biologiska mångfald och leverera olika typer av ekosystemtjänster. Stadens kommande handlingsplan för klimatanpassning kommer också användas som grund för val av åtgärder.

3. Värmeöar i urbana miljöer

Tätbebyggda urbana miljöer kan, beroende på planering och bebyggelse, orsaka förstärkningseffekter av en redan pågående temperaturhöjning till följd av klimatförändringar. Gröna inslag i stadsrummet och parker kan bidra till att reglera temperaturen både på kvartersnivå och stadsnivå. Stadens kartering av värmeöar kommer ligga till grund för prioriteringar av insatser liksom den kommande handlingsplanen för klimatanpassning.

4. Platsbrist, mångfunktionella ytor och platser

Att staden växer innebär att det kan uppstå konkurrens om ytors användningsområde. Av det följer att planering kring markanvändning behöver utgå från principer om mångfunktionalitet där ytor och platser kan nyttjas för flera behov och önskemål. Vid prioritering av insatser kommer hänsyn tas till huruvida ett projekt bidrar till mångfunktionalitet.

5. Buller

Staden arbetar med att både begränsa uppkomsten av buller och att lindra effekter av buller. Stockholms stads handbok "Gröna lösningar för en bättre ljudmiljö" kan utgöra ett underlag för vidare arbete med gröna bullerdämpande åtgärder och kan också användas som prioriteringsunderlag och bedömning av insatser.

6. Otrygga platser

Att minska otryggheten i stadens offentliga rum är en prioriterad fråga. Det kan till exempel uppnås genom att aktivera en plats, att ta fram siktlinjer, ta bort skymmande vegetation, att se över belysningen eller skapa vistelsevärden för flera grupper av medborgare. Vid prioritering av insatser kommer hänsyn tas till om projekt bidrar till ökad trygghet.

Administrativa bedömningskriterier

Som komplement till ovanstående sex kriterier tillkommer nedanstående kriterier som är av "administrativ" karaktär. Bedömningskriterierna 7-12 ska i princip uppfyllas för att ett projektförslag ska kunna bedömas utifrån kriterierna 1-6 ovan.

7. Investeringsåtgärd

Endast investeringsåtgärder kan komma ifråga för medelstilldelning från Grönare Stockholm, alltså inte åtgärder som definieras som driftåtgärder.

8. Stadens mark

De åtgärder som finansieras med medel från Grönare Stockholm ska göras på stadens mark.

9. Områden i översiktsplanen

Insatserna bör bidra till att utveckla bland annat de 33 platser som utpekats i översiktsplanen, där behov finns av att stärka stadens gröna infrastruktur och ekosystemtjänster.

10. Stöd i gällande detaljplan

Detaljplan inom aktuell yta behöver möjliggöra projektets genomförande. Ändringar av detaljplaner tar normalt flera år i anspråk vilket skulle omöjliggöra att ett projekt genomförs under den här aktuella perioden 2022-2025.

11. Framtida exploatering

Idag kända planer på exploatering eller förändringar av markanvändningen måste stödja, eller åtminstone inte hindra, det aktuella projektet.

12. Framtida driftkostnader

Bedömning av framtida driftkostnader. Nyttan av projektet behöver ställas i relation till framtida förväntade driftkostnader.

Bedömningsprocess

En process för att ta fram lämpliga projekt kommer ta sin utgångspunkt i den geografiska information som finns för flera av kriterierna 1-6 ovan.

Genom att lägga samman den geografiska informationen för de högt prioriterade kriterierna kan geografiska ytor urskiljas där flera utvecklingsområden sammanfaller. För var och en av de ytor som då identifieras kan berörd stadsdelsförvaltning inbjudas att komma med förslag på mångfunktionella projekt som leder till att så många som möjligt av de sex kriterierna utvecklas. Åtgärderna kommer alltså att genomföras på vissa av de ovan nämnda platserna. Enligt uppdrag från kommunfullmäktige ska tyngdpunkten av insatserna ligga på ytterstaden men även innerstaden kan bli aktuell, med tänkbara insatser som skyfallsåtgärder och gatugröna ytor.

Stadsdelarna samråder om projektförslagen med en bedömningsgrupp som därefter sammanställer en lista på lämpliga projekt. Bedömningsgruppens rekommendation till projektförslag läggs fram för den strategiska samordningsgruppen för Grönare Stockholm som gör en slutgiltig bedömning innan ett förslag till inriktningsbeslut föreläggs trafiknämnden.

Kontoret anser att det är lämpligt att ta fram projektidéer i flera etapper. Att ha ambitionen att i en och samma process fördela 280 mnkr till lämpliga investeringsprojekt riskerar att leda till felbedömningar och förhastade slutsatser.

Beroende på vilka projektidéer som inkommer, deras kvalitet, efterfrågan och möjligheter till investeringar inom ovanstående kriterieområden, kan kontoret eventuellt återkomma i senare ärende med uppdaterade bedömningskriterier. Föreliggande arbetsmetod kan alltså komma att revideras med utgångspunkt i de erfarenheter som görs varefter arbetet med etapp 4 fortskrider.

Bedömningsarbetets organisation

Den strategiska samordningsgruppen för Grönare Stockholm (SSGS) har deltagit i framtagandet av bedömningskriterierna och kommer få information om bedömningsarbetet. Gruppen kommer också göra en slutlig bedömning av projektförslagen innan programarbetet finansieras.

SSGS tillsätter en bedömningsgrupp, med representanter från de tekniska förvaltningarna och stadsdelsförvaltningarna, för att bereda och samråda med stadsdelsförvaltningar och andra förvaltningar om inkomna projektförslag. Bedömningsgruppen rapporterar till SSGS.

Efter inriktningsbeslut i trafiknämnden, då projekt är formulerade och finansierade, kommer varje enskilt projekt att bemannas utifrån trafikkontorets ordinarie organisation för investeringsprojekt och projekten kommer bedrivas enligt kontorets investeringsregler.

Tidplan

Under förutsättning att föreliggande förslag till utredningsbeslut antas av trafiknämnden, har kontoret för avsikt att genomföra bedömningsarbetet och samråda med berörda förvaltningar för att ta fram förslag på projekt. Projekten startar därefter programarbete som ligger till grund för de individuella inriktningsbeslut som läggs fram för respektive projekt. De första inriktningsärendena inom Grönare Stockholm etapp 4 planeras till slutet av 2021.

Ett inriktningsärende med förslag till projekt som ska ingå i etapp 4 av Grönare Stockholm planeras till hösten-vintern 2021-22.

Programarbete för föreslagna projekt kommer påbörjas under 2021 men merparten av detta arbete kommer att genomföras under 2022. Genomförandebeslut fattas individuellt för respektive projekt.

Tid/Aktivitet	2021	2022	2023	2024	2025
Utredningsbeslut	Q1				
Bedömningsarbete och dialog med sdf för att ta fram projektförslag	Q2-Q4	Q1-Q4			
Inriktningsbeslut för projekt som föreslås finansieras via etapp 4. Tidigast Q4 21 och därefter löpande i takt med att programhandlingar färdigställs för respektive projekt.	Q4	Q1			
Genomförandebeslut tas för respektive projekt i takt med att bygghandlingar färdigställs.		Q3-Q4	Q1-Q4	Q1-Q4	
Under förutsättning att det finns investeringsmedel som inte allokerats till tidigare projekt inom etapp 4 påbörjas en ny urvalsprocess.					
Bedömningsarbete eventuell ytterligare etapp		Q2-Q4			
Projektspecifika inriktningsbeslut för de projekt som föreslås finansieras via eventuell ytterligare etapp, sker tidigast			Q3-Q4		
Projektspecifika genomförandebeslut eventuell ytterligare etapp				Q1-Q3	
Samtliga projekt avslutas senast					Q4

Tänkbara projekt

Utan att föregå kommande innovativa projektförslag från bland annat stadsdelsförvaltningarna ges följande exempel på insatser som i dagsläget ses som tänkbara:

- Ek-biotoper och ek-samband. Utvecklar bl.a. kriterium 1, 3, 4.
- Groddammar och våtmarker. Utvecklar bl.a. kriterium 1, 2, 3, 4.
- Trädplanteringar i urban miljö. Utvecklar bl.a. kriterium 1, 2, 3, 4, 5.

- Gröna bullerskärmar. Utvecklar främst kriterium 1, 5.
- Skyfallspark och plats för snöupplag/massahantering. Utvecklar främst kriterium 1, 2, 4.
- Gatugröna ytor. Utvecklar bl.a. kriterium 1, 2, 3, 4.

Risker

Kontoret ser en risk i att på relativt kort tid ta fram och genomföra relevanta projekt till en summa av 280 mnkr.

Att formulera projekt för att därefter, i enlighet med kontorets investeringsprocess, ta fram bygghandlingar, genomföra dialoger och genomföra insatsen kräver stora resurser i form av handläggare, projektledare och byggledning. Till det kommer ett antal upphandlingar som sannolikt behöver genomföras. Kontoret behöver därför, i god tid, disponera resurser för detta.

Ekonomi

Enligt kommunfullmäktiges budget 2021 och tillhörande investeringsplan har totalt 280 mnkr disponerats för investeringar inom etapp 4 av Grönare Stockholm. År 2022 finns även 20 mnkr i planen som härrör från Grönare Stockholm etapp 3. Av detta följer att för åren 2022-25 finns årligen 75 mnkr avsatta för investeringar i Grönare Stockholm etapp 3 och 4.

Inriktningsbeslut kommer föreläggas nämnden separat för respektive projekt. Kontoret hyser förhoppningar om att programhandlingar för några projekt kan tas fram snabbt vilket förhoppningsvis leder till att de första inriktningsbesluten kan föreläggas nämnden under kvartal 4, 2021. Därefter kommer inriktningsbeslut för respektive projekt fortlöpande läggas fram i takt med att programhandlingar färdigställs. Projekten kommer därmed följa stadens regler för ekonomisk förvaltning med tillhörande nämndbeslut.

Projekten kommer även i övrigt att följa den reguljära investeringsprocessen och rapportera om utfall och prognos i tertiärrapporter och verksamhetsberättelser.

Investeringar som finansieras med medel från Grönare Stockholm kan göras på all stadens mark, både på grönytor, där respektive stadsdelsnämnd har driftansvar, och på gatuytor, där trafikinämnden har driftansvar. Enligt tidigare praxis i enlighet med det beslut som KSEKU fattade i samband med Grönare Stockholm etapp 1 angående framtida ansvar för drift och kapitalkostnader, antas oförändrade villkor gälla enligt följande:

”I och med att kommunfullmäktige har tilldelat trafiknämnden investeringsmedel för denna satsning så är det trafiknämnden som kommer att bära de framtida kapitalkostnaderna för gjorda investeringar oavsett var de sker. Någon värdeöverföring kommer inte att bli aktuell. I händelse av att investeringarna på park- eller naturmark ger upphov till ökade framtida driftkostnader så kommer dessa att belasta stadsdelsnämnderna. I de fall markyta tillförs nya kvaliteter ska detta registreras i parkdatabasen och därmed ingå i underlaget för fördelning av stadsdelsnämndernas stadsmiljöanslag.

Resultatet av de kommande investeringarna, d.v.s. framtida anläggningar, finns inte i dagsläget. Av det följer att det inte går att estimerar framtida driftkostnader. Liksom i föregående etapper av Grönare Stockholm kommer de framtida driftkostnaderna bättre att kunna uppskattas i kommande inriktningsbeslut för respektive projekt. Detta kommer ske i dialog med berörda förvaltningar, som också kommer lägga in nya och utvecklade anläggningar i parkdatabasen i samband med övertagandet. Parkdatabasen används som grund för stadens fördelning av driftmedel.

Trafikkontorets förslag

Kontoret föreslår att trafiknämnden fattar beslut om att fortsätta arbetet med etapp 4 av Grönare Stockholm i enlighet med kontorets förslag till utredningsbeslut.

Kontoret föreslår också att trafiknämnden ger kontoret i uppdrag att påbörja utredningar inom Grönare Stockholm etapp 4 till en kostnad av 10 mnkr.

Slut